

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny

SOC/349
Strategia UE na rzecz
młodzieży

Bruksela, 1 października 2009 r.

OPINIA

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
w sprawie

**komunikatu Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego,
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów:
Inwestowanie w młodzież i mobilizowanie jej do działania –
strategia UE na rzecz młodzieży. Odnowiona otwarta metoda koordynacji
na potrzeby wyzwań i możliwości stojących przed młodzieżą**

COM(2009) 200 wersja ostateczna

Sprawozdawca: **Ionuț SIBIAN**

Dnia 27 kwietnia 2009 r. Komisja, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Inwestowanie w młodzież i mobilizowanie jej do działania – strategia UE na rzecz młodzieży. Odnowiona otwarta metoda koordynacji na potrzeby wyzwań i możliwości stojących przed młodzieżą
COM(2009) 200 wersja ostateczna.

Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 1 września 2009 r. Sprawozdawcą był Ionuț SIBIAN.

Na 456. sesji plenarnej w dniach 30 września – 1 października 2009 r. (posiedzenie z 1 października) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny 133 głosami za – 5 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

*

* *

1. **Wnioski i zalecenia**

- 1.1 EKES uważa, że należy opracować strategię nie tylko na rzecz młodzieży, lecz także z udziałem młodzieży. Młodych ludzi należy włączyć zarówno w proces stanowienia polityki, jak i w jej wdrażanie.
- 1.2 Zgodnie z zasadą pomocniczości polityka dotycząca młodzieży leży głównie w gestii państw członkowskich. Jednakże wiele wyzwań związanych z młodzieżą we współczesnym społeczeństwie nie może być w pełni rozwiązanych bez bardziej globalnego i całościowego podejścia. Dlatego też z zadowoleniem przyjmuje się zintegrowaną strategię UE na rzecz młodzieży.
- 1.3 Wszystkie z wybranych obszarów mają charakter międzysektorowy i nie mogą istnieć samodzielnie. Są one wzajemnie powiązane i wzajemnie na siebie wpływają. Zatem należy je traktować horyzontalnie, kierując się potrzebami młodych ludzi.
- 1.4 EKES uważa, że następujące czynniki będą decydować o sukcesie przyszłej strategii:
 - proces koordynacji,
 - wskazanie priorytetowych obszarów działań,
 - zaangażowanie wszystkich zainteresowanych podmiotów,

- udostępnienie niezbędnych zasobów,
- wspieranie pracy z młodzieżą i struktur młodzieżowych.

W związku z tym EKES sformułował następujące zalecenia:

- 1.5 Praca z młodzieżą i struktury młodzieżowe powinny być podstawowym ogniwem zwiększania świadomości oraz zarządzania wszystkimi obszarami działania proponowanymi w strategii UE na rzecz młodzieży, przy wykorzystaniu podejścia międzysektorowego.
- 1.6 Ponieważ proces nauki może dokonywać się w różnych środowiskach, trzeba w dalszym ciągu wspierać nieformalne zdobywanie wiedzy, uzupełniające edukację formalną.
- 1.7 Na szczeblu unijnym i krajowym należy stale troszczyć się o tworzenie powiązań pomiędzy szkołą, pracą, stowarzyszeniami i wolontariatem.
- 1.8 Wspieranie przedsiębiorczości za pomocą mechanizmów finansowania stanowi duże, ale konieczne wyzwanie. Przy tym przedsiębiorczości nie należy ograniczać do jej znaczenia gospodarczego, lecz trzeba ją rozumieć w szerszym ujęciu.
- 1.9 Młodzi ludzie powinni być aktywnymi uczestnikami życia społecznego, ponieważ ich udział we wszystkich jego aspektach jest podstawowym warunkiem rozwoju polityki dotyczącej młodzieży.
- 1.10 Aby zapobiegać marginalizacji, w całej Europie należy stworzyć szeroką ofertę systemów pracy dla młodych ludzi, zajęć i usług opartych na dobrej współpracy. Młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym nie powinna być biernym odbiorcą usług socjalnych, lecz aktywnym uczestnikiem wszystkich adresowanych do niej działań.
- 1.11 Bardzo ważne jest uznanie umiejętności zdobytych dzięki działalności wolontariackiej (w tym uznanie ich także przez struktury edukacji formalnej). Cenne umiejętności i wiedza pozaformalna mogą być wykorzystane zarówno na rynku pracy, jak i w celu lepszego udziału w życiu obywatelskim.
- 1.12 Projekty i działania powinny rozwijać u młodych ludzi poczucie globalnej solidarności, zwiększać ich świadomość i odpowiedzialność za całą wspólnotę ludzką. By młodzi ludzie mogli uniknąć trudności na swej drodze, należy dać im nadzieję na to, że w niedalekiej przyszłości, dzięki stworzeniu warunków sprzyjających odpowiedniej polityce płacowej, otrzymają godziwe wynagrodzenie za pracę, którą podejmą.
- 1.13 EKES wyraża ubolewanie, że proponowana strategia nie określa konkretnych metod realizacji i sposobów mierzenia postępów na szczeblu europejskim i krajowym. Jednakże oczekuje się, że otwarta metoda koordynacji pozostanie głównym narzędziem. EKES uważa, że należy ją uzupełnić odnowionym Europejskim paktem na rzecz młodzieży. Ponadto Komitet zwywa

partnerów społecznych i Komisję Europejską do przyjęcia umowy, której celem będzie poprawa mobilności i zatrudnienia młodzieży.

- 1.14 Młodzi ludzie powinni być w centrum strategii. Praca z młodzieżą oraz uczestnictwo w strukturach młodzieżowych jest najlepszym sposobem, aby dotrzeć do młodych ludzi. Dlatego też ocena pracy z młodzieżą oraz poprawa jej jakości powinny być traktowane priorytetowo.
- 1.15 Komisja powinna zachęcać państwa członkowskie do wdrażania środków zwiększających szanse na zatrudnienie i umożliwiających młodym ludziom uniezależnienie się, takich jak:
- wspieranie w czasie szkolenia zawodowego (pomoc finansowa, mieszkalnictwo, doradztwo, transport itp.),
 - zasiłek integracyjny dla osób poszukujących pierwszej pracy,
 - dobrej jakości nauka zawodu i wartościowe praktyki,
 - przekształcanie praktyk w umowy o pracę na czas nieokreślony.

2. Wniosek Komisji

- 2.1 Obecne, mające obowiązywać do 2009 r., ramy na rzecz współpracy dotyczącej młodzieży, oparte na Białej księdze w sprawie młodzieży, Europejskim pakcie na rzecz młodzieży (2005), otwartej metodzie koordynacji i na włączaniu kwestii młodzieży do głównego nurtu polityki nie zawsze odpowiadały oczekiwaniom. Dlatego po przeprowadzeniu szerokich konsultacji w 2008 r. Komisja Europejska zaproponowała ustanowienie nowych ram współpracy. Wydany w kwietniu 2009 r. komunikat Komisji zatytułowano „Inwestowanie w młodzież i mobilizowanie jej do działania – strategia UE na rzecz młodzieży”.
- 2.2 Nowa propozycja strategii opiera się na trzech nadrzędnych i wzajemnie powiązanych celach, z których każdy dotyczy dwóch lub trzech dziedzin działania:
- **Cel: Stwarzanie większych szans** dla młodzieży w edukacji i zatrudnieniu –
Obszary działania: **edukacja, zatrudnienie, kreatywność i przedsiębiorczość.**
 - **Cel: Poprawa dostępu i pełne uczestnictwo** wszystkich młodych ludzi w społeczeństwie –
Obszary działania: **zdrowie i sport, uczestnictwo.**
 - **Cel: Wspieranie wzajemnej solidarności** między społeczeństwem a młodymi ludźmi –
Obszary działania: **włączenie społeczne, wolontariat, młodzież i świat.**

W każdym obszarze działania zaproponowano listę konkretnych celów i działań dla Komisji i państw członkowskich.

3. Uwagi ogólne

3.1 Potrzeba lepszej koordynacji

3.1.1 Istotne wyzwania społeczne, takie jak brak zabezpieczenia społecznego, rosnąca ksenofobia, trudności w zdobyciu pracy i wykształcenia, z łatwością pokonują granice, zagrażając tym samym europejskiemu modelowi społecznemu. W obliczu kryzysu gospodarczego kwestie te wymagają jeszcze bardziej spójnej reakcji na szczeblu europejskim. Chociaż nie dotyczą one wyłącznie młodzieży, to trzeba przyznać, że młodzi ludzie stanowią jedną z najmniej uprzywilejowanych grup.

3.1.2 Komitet uważa, że szczeblom europejskiemu i krajowemu potrzebne są lepsza koordynacja oraz jaśniejsze określenie ról. Należy uwzględnić różnice między państwami członkowskimi i postrzegać je raczej jako źródło owocnych synergii, a nie jako problem. Komisja powinna dążyć do silniejszego powiązania szczebla krajowego z europejskim we współpracy w dziedzinach związanych z młodzieżą, a także podjąć starania w celu umocnienia i ulepszenia realizacji europejskich celów na szczeblu krajowym, lokalnym i regionalnym. Proces konsultacji w dziedzinie młodzieży, który poprzedził stworzenie proponowanej strategii, dowiódł, że polityka dotycząca młodzieży zyskała na znaczeniu nie tylko na szczeblu europejskim, lecz również krajowym.

3.1.3 EKES uważa, że proponowana strategia to kolejny krok. By odnieść sukces, EKES zaleca podjęcie następujących wyzwań:

- **Reprezentatywność:** chociaż otwarta metoda koordynacji i zorganizowany dialog to przydatne instrumenty, trzeba stale kontrolować i udoskonalać ich stosowanie oraz rozwijać dalsze instrumenty konsultacji, angażując w proces tworzenia polityki oddolne organizacje młodzieży, organy rządowe, samych młodych ludzi, jak również inne zainteresowane strony¹.
- **Świadomość istnienia unijnej polityki młodzieży:** lepsze eksponowanie środków na szczeblu europejskim byłoby korzystne dla młodych ludzi, gdyż dzięki temu wiedzieliby, że szanse stworzone przez cykl współpracy w dziedzinach związanych z młodzieżą (jak np. wymiana młodzieży) wynikają z unijnej polityki dotyczącej młodzieży.
- **Różnice między krajami:** koordynacja i zbliżanie 27 krajowych polityk w ramach współpracy europejskiej jest ambitnym zadaniem. W niektórych krajach pewne obszary działania mają długotrwałą tradycję, z której mogłaby czerpać strategia UE, natomiast w innych zostały dopiero co wdrożone. Niemniej nowa strategia powinna przynieść każdemu z państw członkowskich wartość dodaną.

¹

Jedynie 33% młodzieży uważa, że odgrywają istotną rolę w społeczeństwie na szczeblu europejskim, a 50% jest zdania, że brakuje im okazji do zabrania głosu (wyniki konsultacji przeprowadzonej na temat młodzieży za pośrednictwem internetu, 2008 r.).

- **Wyzwania w zakresie komunikacji:** należy stosować wspólne podejście, tak by w zorganizowany sposób rozpowszechniać i zbierać dane pozwalające na dokonywanie porównań, a także poprawić sprawozdawczość dotyczącą postępów i przedkładanie analiz. Należy również ustanowić wspólne wskaźniki informujące o efektach.
- **Wdrażanie:** między państwami członkowskimi istnieją także duże różnice jeśli chodzi o zdolność do wdrażania polityki europejskiej. Niektóre kraje mają dobrze rozwinięte systemy, docierające do szczebla regionalnego i lokalnego, podczas gdy w innych bardzo niewiele zasobów przeznaczono na współpracę europejską dotyczącą młodzieży.

3.1.4 EKES wzywa Komisję do wykorzystania swoich obecnych uprawnień i autorytetu, aby zachęcać i doradzać państwom członkowskim w zakresie wdrażania strategii. Komisja powinna wyraźnie zaangażować się w proces koordynowania strategii.

3.2 Sukces podejścia międzysektorowego

3.2.1 Proponowane obszary działania przedstawione w proponowanej strategii UE na rzecz młodzieży (patrz: punkt 2.2) obejmują szeroki wachlarz aspektów społecznych i gospodarczych. Żaden z obszarów działania nie wiąże się bezpośrednio z konkretnym przedziałem wiekowym, lecz są one bardzo istotne dla młodzieży. Jednocześnie w niektórych obszarach działań cele zostały lepiej określone, natomiast inne mają raczej ogólny charakter.

3.2.2 EKES uważa, że działanie w ośmiu obszarach tematycznych równocześnie jest ambitnym zadaniem i dlatego zaleca zajęcie się takimi kwestiami jak:

- założenie w strukturach Komisji Europejskiej organu ds. koordynacji wraz z jasnymi procedurami dla całego procesu koordynacji, z myślą o kierowaniu, zarządzaniu procesem realizacji na szczeblu europejskim i krajowym oraz o jego monitorowaniu i ocenie; zaangażowanie właściwych podmiotów (w tym organizacji młodzieży) i organów, które są odpowiedzialne za dane obszary działania (np. innej organizacji w pozostałych instytucjach europejskich, z Radą Europy włącznie) poprzez regularne spotkania wspólnych zespołów roboczych w celu wzajemnego dzielenia się wiedzą i analizowania odnowionego Europejskiego paktu na rzecz młodzieży;
- określenie terminów na realizację jasno wytyczonych celów i opracowanie mapy drogowej dla każdego z nich;
- ustalenie hierarchii ważności obszarów działania i zapewnienie ścisłego ich monitorowania;
- zaangażowanie zainteresowanych stron (takich jak osoby pracujące z młodzieżą, osoby zajmujące się w praktyce tą dziedziną, badacze, eksperci, partnerzy społeczni, politycy itp.) oraz zaangażowanie młodych ludzi i ich struktur w ulepszony i stały dialog zorganizowany;
- przyjęcie wiarygodnego, przejrzystego i systematycznego podejścia do realizacji strategii;
- włączenie wymiaru młodzieży do strategii lizbońskiej po 2010 r. w celu ułatwienia społecznej i zawodowej integracji młodych kobiet i mężczyzn;

- przydzielenie niezbędnych zasobów poprzez stworzenie nowych narzędzi lub dostosowanie obecnych i przyszłych generacji programów, takich jak „Młodzież w działaniu”, uczenie się przez całe życie, PROGRESS, MEDIA, Erasmus dla młodych przedsiębiorców, program na rzecz konkurencyjności i innowacji, fundusze strukturalne; narzędzia te muszą zostać skoordynowane i wzajemnie się uzupełniać;
- zmniejszenie biurokracji i zwiększenie przejrzystości w zarządzaniu projektami i aktywnością w ramach obszarów działania;
- wspieranie pracy z młodzieżą i struktur młodzieży powinno być uważane za główny filar wszystkich tematycznych obszarów działania, a uczestnictwo za ich podstawową zasadę.

3.3 Praca z młodzieżą jako narzędzie realizacji strategii

- 3.3.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje podkreślenie znaczenia pracy z młodzieżą. Polityka dotycząca młodzieży powinna być planowana i realizowana z myślą o WSZYSTKICH młodych ludziach. Praca z młodzieżą stała się istotnym narzędziem przemian społecznych², ponieważ rozwija ona uniwersalne umiejętności i pozwala zrekompensować brak formalnych świadectw (zwłaszcza w wypadku grup znajdujących się w mniej korzystnym położeniu). Dlatego jeszcze więcej wysiłku trzeba włożyć w uznanie umiejętności zdobytych poprzez tę pracę. Należy zwiększyć znaczenie organizacji młodzieżowych w zakresie mobilizowania młodych ludzi do działania, gdyż zapewniają one przestrzeń do własnego rozwoju i uczą zaangażowania. Powinno się też poprawić uznawanie pogłębiania własnych umiejętności.
- 3.3.2 Praca z młodzieżą wiąże się z działalnością, która ma na celu zamierzone wpływanie na młodych ludzi i odbywa się w różnych środowiskach i strukturach (takich jak wolontariat młodzieży, ośrodki młodzieżowe w społecznościach lokalnych, wyspecjalizowane placówki kierowane przez instytucje publiczne lub kościół). Jednakże istnieje potrzeba jasnej definicji tego pojęcia.
- 3.3.3 Praca z młodzieżą powinna stać się elementem przekrojowym wszystkich obszarów działania, objętych proponowaną strategią. Jeżeli nowa długoterminowa strategia polityki dotyczącej młodzieży ma dotrzeć do wszystkich jej grup, to jakość pracy z młodzieżą powinna stać się wyraźnym celem. Takie programy, jak „Młodzież w działaniu” czy program sektorowy Leonardo da Vinci, powinny mieć na celu opracowanie, wspieranie i lepsze szkolenie osób zaangażowanych w pracę z młodzieżą, w tym osób zajmujących się tą pracą zawodowo, zapewniając tym samym rozwój kompetencji zawodowych w tej dziedzinie.
- 3.3.4 Praca z młodzieżą dotyczy szczególnie osób, które nie podjęły jeszcze zatrudnienia, od nastolatków po osoby o szczególnych potrzebach, migrantów ekonomicznych, niepełnosprawnych i osoby znajdujące się w mniej korzystnym położeniu w ubogich społecznościach. Chociaż praca z młodzieżą i zaangażowanie w struktury młodzieżowe nie są bezpośrednim narzędziem dostępu do zatrudnienia, to ułatwiają one integrację społeczną.

²

Zob. wyniki badań projektu UP2YOUTH, przedstawionego w sprawozdaniu dotyczącym młodzieży w UE z kwietnia 2009 r.

W związku z tym korzystne byłoby ściślejsze współdziałanie ze służbami kształcenia zawodowego i wyeksponowanie roli takiej aktywności w zwiększaniu szans młodych ludzi na zatrudnienie.

4. Uwagi szczegółowe dotyczące obszarów działania

4.1 EKES przedstawia uwagi na temat ośmiu proponowanych obszarów działania pomimo faktu, że może być więcej propozycji dotyczących innych priorytetów lub już zaproponowane obszary działania mogą zostać ułożone według określonej hierarchii ważności.

4.2 Edukacja

4.2.1 Edukacja zawsze była nie tylko zasadniczym aspektem rozwoju osobistego, lecz także czynnikiem rozwoju samego społeczeństwa. EKES podkreślał, że kształcenie nauczycieli i szkolenie zawodowe są ściśle powiązane z innymi kluczowymi obszarami polityki, w tym z polityką dotyczącą młodzieży³.

4.2.2 Pozaformalne uczenie się może uzupełniać formalne kształcenie i pomagać w zapewnieniu niezbędnych umiejętności, które mogą zostać lepiej rozwinięte w mniej sformalizowanym systemie, podczas gdy edukacja formalna może obejmować pozaformalne metody z wykorzystaniem uczenia się przez całe życie.

4.2.3 By zwiększyć atrakcyjność i efektywność nauki dla młodych ludzi⁴ oraz uznać rolę pozaformalnego uczenia się, należy omówić i monitorować następujące kwestie:

- wprowadzenie pozaformalnych metod nauczania do formalnego systemu kształcenia,
- ułatwienie przechodzenia z formalnych do pozaformalnych ścieżek uczenia się,
- ukierunkowanie młodych ludzi na uczenie się poprzez zdobywanie doświadczenia,
- łączenie szkół i pracy z młodzieżą w wymiarze lokalnym,
- uczynienie z młodych ludzi głównego elementu procesu uczenia się,
- uznanie umiejętności uzyskanych w ramach wolontariatu i uczenia się pozaformalnego (certyfikat Youthpass jest dobrym przykładem, który należy rozpropagować w innych obszarach działania, w tym także poza programem „Młodzież w działaniu”),
- stworzenie jasnego systemu oceny umiejętności uzyskanych w wyniku kształcenia pozaformalnego i nieformalnego.

³

Zob. opinia EKES-u z 16 stycznia 2008 r. w sprawie poprawy jakości kształcenia nauczycieli, sprawozdawca: Mário SOARES (Dz.U. C 1(51) z 17.6.2008).

⁴

67% młodych ludzi i organizacji młodzieżowych nie jest zadowolonych z krajowych systemów kształcenia (wyniki konsultacji przeprowadzonej w sprawach młodzieży za pośrednictwem internetu, 2008 r.).

- 4.2.4 Odsetek młodych ludzi zmuszonych wykonywać pracę zawodową w celu finansowania nauki wciąż rośnie, chociaż połączenie tych dwóch zajęć jest istotnym czynnikiem niepowodzenia na egzaminach.
- 4.2.5 „Młodzież w działaniu” oraz programy, takie jak Comenius, Erasmus i Erasmus Mundus, powinny obejmować konkretne działania oraz lepiej ukierunkowane finansowanie w celu wprowadzenia w życie takich postulatów. Programy te powinny stać się bardziej dostępne dla wszystkich kategorii młodych ludzi.
- 4.3 *Zatrudnienie*
- 4.3.1 Edukacja i zatrudnienie są ze sobą bezpośrednio powiązane: im wyższy stopień wykształcenia, tym niższe jest ryzyko bezrobocia⁵. Zwłaszcza osoby porzucające naukę na wczesnym etapie napotykać wielkie trudności ze znalezieniem zatrudnienia. W rezultacie ich dochody są niższe, co naraża je na ubóstwo i wykluczenie społeczne.
- 4.3.2 W ostatnich latach nierówności społeczne coraz powszechniej i wyraźniej przekładają się na różnice w wynikach w nauce, w uzyskiwaniu dyplomów i dostępie do zatrudnienia wymagającego kwalifikacji. Młodzi pracownicy doświadczają dużej niepewności zatrudnienia połączonej z bardzo niskim wynagrodzeniem, a także z niegodziwymi warunkami życia i pracy. Dyplom nie zabezpiecza już przed bezrobociem i pracą poniżej kwalifikacji, w związku z czym społeczeństwo musi poczynić starania, by stawić czoła tym wyzwaniom i udzielić pomocy tym, którzy jej potrzebują.
- 4.3.3 Aby zaoferować wszystkim młodym ludziom inne perspektywy niż tylko niepewne warunki zatrudnienia, należy podnieść kwalifikacje, a przede wszystkim propagować aktywne środki polityki rynku pracy dla młodzieży szukającej zatrudnienia, jak również usunąć problemy strukturalne w przechodzeniu od szkoły do zatrudnienia.
- 4.3.4 Wielu młodych ludzi opuszcza kraj ojczysty w poszukiwaniu lepiej płatnej i bardziej atrakcyjnej pracy. Dotyczy to wszystkich kategorii edukacyjnych, co prowadzi do stałego „drenażu mózgów”, zwłaszcza z nowych państw członkowskich. Różni się to od mobilności tymczasowej, która jest pozytywnym zjawiskiem dla wszystkich (młodych ludzi, społeczeństw, gospodarek) i która powinna być wspierana w ramach UE.
- 4.3.5 Praca wpływa na poczucie godności osobistej i zbiorowej oraz jest czynnikiem zintegrowania w społeczeństwie. Brak bezpieczeństwa w miejscu pracy, niskie wynagrodzenie i godziny nadliczbowe utrudniają godzenie życia zawodowego z osobistym i rodzinnym.

5

Zgodnie z rozpoczętym w kwietniu 2009 r. sprawozdaniem na temat młodzieży w UE w państwach członkowskich ludzie z wykształceniem średnim I stopnia są prawie trzy razy bardziej narażeni na bezrobocie niż ludzie posiadający wykształcenie wyższe.

- 4.3.6 Kwestią przechodzenia młodych ludzi ze środowiska szkoły w środowisko pracy należy zająć się na szczeblu unijnym i krajowym. Bez dobrze rozwiniętego doradztwa zawodowego oraz systemów edukacji dostosowanych do potrzeb rynku pracy nie rozwiąże się kwestii bezrobocia wśród młodzieży.
- 4.3.7 W związku z tym, w ramach unijnej strategii EKES zaleca wykorzystanie specjalnych środków, aby:
- zapewnić lepsze i łatwiej dostępne kształcenie i szkolenie zawodowe w celu ułatwienia młodym ludziom możliwie bezproblemowego wejścia na rynek pracy i utrzymania się na nim,
 - wdrożyć środki mające na celu zagwarantowanie, że umowy o pracę na czas określony oraz miejsca pracy o obniżonym poziomie ochrony socjalnej będą dla młodzieży jedynie przejściowym rozwiązaniem,
 - rozbudować powszechne, łatwo dostępne opcje doradztwa zawodowego i punktów informacyjnych dla młodzieży na wszystkich poziomach edukacji oraz w większym stopniu umożliwić odbywanie większej liczby praktyk i wysokiej jakości staży (poprzez pewnego rodzaju europejskie ramy jakości),
 - zapewnić wczesną aktywną opiekę nad młodzieżą poszukującą instytucji szkoleniowych i miejsc pracy oraz zintensyfikować programy priorytetowe w celu integracji grup przeżywających problemy, takich jak np. młodzież długotrwale bezrobotna oraz osoby, które przerwały kształcenie lub szkolenie, m.in. za pomocą nienastawionych na zysk programów zatrudnienia i wspierania edukacji,
 - poprawić współpracę między ośrodkami edukacyjnymi i pracodawcami,
 - stworzyć powiązania pomiędzy systemem edukacji a biznesem tam, gdzie to stosowne,
 - stworzyć powiązania ze stowarzyszeniami oraz uznawać działalność wolontariacką,
 - promować najlepsze rozwiązania wśród wszystkich zainteresowanych podmiotów,
 - dalej rozwijać inicjatywę Komisji „Nowe umiejętności w nowych miejscach pracy”,
 - zachęcać do mobilności poprzez nową generację programów⁶.
- 4.3.8 Wykorzystanie zatrudnienia młodzieży jako tematu cyklu spotkań zorganizowanego dialogu w 2010 r. zasługuje na uznanie i stanowi okazję, by propagować tę ideę.
- 4.3.9 Partnerzy społeczni odgrywają szczególnie istotną rolę na rynku pracy. Europejscy partnerzy społeczni silnie angażują się w tę dziedzinę, a jednym z priorytetów ich wspólnych programów prac był zawsze większy udział młodych ludzi posiadających kwalifikacje i umiejętności odpowiadające potrzebom rynku pracy.

⁶

Zob. opinia EKES-u z 17 stycznia 2008 r. w sprawie komunikatu dotyczącego działań na rzecz pełnego udziału młodych ludzi w edukacji, zatrudnieniu i społeczeństwie, sprawozdawca: Pavel TRANTINA (Dz.U. C 151, 17.6.2008).

4.4 *Kreatywność i przedsiębiorczość*

- 4.4.1 Wspieranie innowacji w ramach projektów związanych z młodzieżą oraz przedsiębiorczości za pomocą mechanizmów finansowania stanowi duże wyzwanie, które należy jednak podjąć, by umożliwić dostosowanie nauki do uczestników. Pożądane byłoby przeznaczenie większych środków finansowych na promowanie takich inicjatyw, gdyż w wielu państwach członkowskich fundusze krajowe na ten cel są skromne lub w ogóle nie istnieją.
- 4.4.2 Przedsiębiorczości nie należy ograniczać do jej znaczenia gospodarczego, lecz trzeba ją rozumieć w szerszym, bardziej kompleksowym ujęciu jako ducha przedsiębiorczości, który pomaga dostrzegać lub tworzyć szanse, a także korzystać z nich bez względu na dziedzinę (społeczną, polityczną itp.).
- 4.4.3 EKES zaleca, by zachęcano młodzież do przedsiębiorczości społecznej i ją wspierano.
- 4.4.4 Programy służące rozwijaniu umiejętności twórczego myślenia i rozwiązywania problemów powinny być dostępne na wszystkich szczeblach edukacji.
- 4.4.5 Należy stworzyć programy mentorskie dla nowych przedsiębiorstw (przedsiębiorczości), a także programy wsparcia dla wszystkich rodzajów przedsiębiorczości⁷.

4.5 *Zdrowie i sport*

- 4.5.1 Sport i aktywność fizyczna to istotne narzędzia pozwalające dotrzeć do młodzieży. Przyczyniają się one do zdrowego stylu życia, czynnego zaangażowania obywatelskiego i integracji społecznej. Warunkiem wstępnym jest położenie mniejszego nacisku na sport jako widowisko – należy propagować szeroki udział oraz sporty rekreacyjne i niewymagające rywalizacji.
- 4.5.2 Imprezy z aktywnym udziałem są dosyć powszechne w klubach sportów rekreacyjnych i przyciągają młodych ludzi z różnych środowisk społecznych. Można tu wiele osiągnąć, jeśli osoby pracujące z młodzieżą wykorzystają przy tym pozaformalne metody uczenia się w kontekście propagowania sportu i aktywności fizycznej wśród młodych ludzi.
- 4.5.3 Organizacje młodzieży na szczeblu unijnym i krajowym powinny być w większym stopniu zaangażowane w aktualne kampanie UE propagujące zdrowy styl życia: dotyczące właściwego odżywiania, szkodliwości alkoholu, tytoniu i narkotyków oraz zdrowia psychicznego. Przeglądy strategii UE dotyczących tych kwestii powinny kłaść większy nacisk na młodych ludzi jako szczególną grupę. Komisja powinna także rozważyć opracowanie strategii UE w sprawie zdrowia seksualnego, ze szczególnym naciskiem na młodzież.

⁷

Konkluzje ze spotkania młodzieży zorganizowanego przez czeską prezydencję Rady UE w dniach 2–5 czerwca 2009 r. w Pradze.

4.5.4 Program UE w dziedzinie zdrowia powinien być propagowany wśród organizacji młodzieżowych. Mógłby on być źródłem dodatkowego finansowania na rzecz propagowania zdrowego stylu życia. Organizacje młodzieży powinny być zachęcane do udziału w tej inicjatywie i czerpać z niej korzyści, we współpracy z pracownikami służby zdrowia.

4.5.5 Komisja i państwa członkowskie powinny także przyrzeć się kwestii bezpieczeństwa i higieny pracy młodych ludzi. Dane krajowe i europejskie sugerują, że młodzi pracownicy są bardziej narażeni na wypadki przy pracy. Częstotliwość występowania wypadków przy pracy bez skutku śmiertelnego była o ponad 40% wyższa wśród osób w wieku 18–24 lat⁸ niż wśród starszych pracowników.

4.6 *Uczestnictwo*

4.6.1 EKES uważa, że proponowana strategia powinna opierać się na pragmatycznym podejściu do uczestnictwa i powinna być czymś więcej niż tylko instrumentem politycznym. Potrzebny jest prawdziwy i przejrzysty dialog młodych ludzi z decydentami wszystkich szczebli (europejskiego, krajowego, regionalnego i lokalnego).

4.6.2 EKES uważa, że potencjalne sposoby osiągnięcia tego celu to:

- opracowanie przyjaznych dla użytkownika i atrakcyjnych metod uczestnictwa,
- stworzenie możliwości i struktur udziału dla młodych ludzi,
- przekazywanie i wymiana dobrych rozwiązań,
- tworzenie i wspieranie rad młodzieży na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim,
- umożliwianie zabrania głosu grupom młodzieży znajdującym się w mniej korzystnym położeniu i grupom nieformalnym,
- usuwanie przeszkód w mobilności ma kluczowe znaczenie dla udziału młodzieży i lepszego zrozumienia zagadnień europejskich,
- pełne wykorzystanie instrumentów uczestnictwa już opracowanych przez różne podmioty na szczeblu europejskim i krajowym⁹,
- kierowanie stałym dialogiem zorganizowanym obejmującym wszystkie kluczowe podmioty (takie jak młodzi ludzie, organizacje młodzieży, osoby pracujące z młodzieżą, praktycy, badacze, eksperci, partnerzy społeczni, politycy itp.).

4.6.3 Trzeba zwiększyć uczestnictwo młodych ludzi w strukturach młodzieżowych i w szeroko rozumianym społeczeństwie obywatelskim. Istnieje również potrzeba lepszego zrozumienia i promowania takich koncepcji jak uczestnictwo i czynne zaangażowanie obywatelskie.

⁸ Europejskie statystyki dotyczące wypadków przy pracy (ESAW).

⁹ Takich jak Znowelizowana europejska karta uczestnictwa młodych ludzi w życiu lokalnym i regionalnym opracowana przez Radę Europy: http://www.coe.int/t/dg4/youth/Resources/Documents/Bibliographies/Political_participation_en.asp.

4.7 *Integracja społeczna*

- 4.7.1 Społeczeństwo powinno się stale troszczyć o rozwijanie potencjału młodych ludzi. Dlatego, by osiągnąć ten cel, konieczna jest optymalizacja podejścia do młodzieży znajdującej się w mniej korzystnym położeniu poprzez podejmowanie konkretnych działań.
- 4.7.2 Praca z młodzieżą oraz nauka nieformalna są bardzo istotnymi narzędziami integracji młodych ludzi. Struktury nieformalnego uczenia się, mające zapobiegać ewentualnemu wykluczeniu społecznemu, są lepszym sposobem dotarcia do młodych ludzi ze środowisk imigracyjnych lub tych, którzy przedwcześnie przerwali naukę. Jednak proces ten nie powinien być ukierunkowany tylko na problemy ani skupiać się wyłącznie na osobach, które już doświadczają trudności.
- 4.7.3 EKES zaleca podjęcie specjalnych działań na rzecz projektów i programów dla młodzieży znajdującej się w mniej korzystnym położeniu (mogłyby one stanowić część obecnego programu „Młodzież w działaniu”). Nie powinny one zastąpić ogólnego priorytetu programu, lecz położyć większy nacisk na społeczną integrację młodych ludzi będących w gorszym położeniu.
- 4.7.4 Konieczne są większe starania, aby osiągnąć spójność społeczną w regionach, w których zaangażowanie młodzieży jest mniejsze.
- 4.7.5 Ogłoszenie 2010 r. Europejskim Rokiem Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym jest dobrą okazją do rozwinięcia tej kwestii.

4.8 *Wolontariat*

- 4.8.1 Jak stwierdził EKES w swych poprzednich opiniach, wolontariat jest wartościowym doświadczeniem, jeżeli chodzi o rozwój osobisty oraz integrację zawodową w społeczeństwie, a także odgrywa istotną rolę w integrowaniu młodzieży mającej mniej możliwości¹⁰.
- 4.8.2 By wzmocnić rolę wolontariatu, Unia Europejska powinna zachować w swym programie politycznym postulat lepszego uznania działalności wolontariackiej. Dobrym przykładem, który można by rozpropagować, jest Youthpass. Takie inicjatywy jak wolontariat europejski powinny być dalej rozwijane, a wartość działalności wolontariackiej należy uznać również w innych formach zaangażowania (np. innych działaniach podejmowanych w ramach programu „Młodzież w działaniu”).

¹⁰

Zob. opinia EKES-u z 13 grudnia 2006 r. w sprawie: „Działalność wolontariacka: jej rola w społeczeństwie europejskim i jej oddziaływanie”, sprawozdawca: Erika KOLLER (Dz.U. C 325 z 30.12.2006).

- 4.8.3 Trzeba stworzyć więcej synergii między krajowymi a europejskimi systemami wolontariatu. W tym względzie, posługując się różnymi koncepcjami wolontariatu, należy ujednoczyć jego definicję, tak by można ją było stosować w rozmaitych kontekstach.
- 4.8.4 Jak już wcześniej zalecano, w dziedzinie wolontariatu konieczne jest zapewnienie lepszej współpracy między istniejącymi programami krajowymi i europejskimi, tak by zmniejszyć przeszkody techniczne oraz zająć się kwestiami ubezpieczenia zdrowotnego i wypadkowego. EKES wzywa Komisję Europejską, aby rozważyła opracowanie swoistego oznakowania programów wymiany, które spełniają unijne kryteria jakości. Jakość działalności wolontariackiej, niezależnie od tego, jaką przybierze ona formę, jest ważna i należy o nią zabiegać przy pomocy odpowiednich środków¹¹.
- 4.8.5 Nie można również dopuścić do tego, by wolontariat zastępował różne formy zatrudnienia.
- 4.8.6 EKES wzywa Radę do przyjęcia propozycji Komisji w sprawie ogłoszenia roku 2011 Europejskim Rokiem Wolontariatu. Dzień 5 grudnia jako Międzynarodowy Dzień Wolontariusza to także dobra okazja, by propagować i rozwijać tę kwestię.

4.9 *Młodzież i świat*

- 4.9.1 Proces globalizacji bezpośrednio dotyka również młodych ludzi. Potrzebna jest większa wiedza na temat wpływu globalizacji na młodzież, zdobyta za pośrednictwem badań naukowych. Biorąc udział w projektach i działaniach rozwijających poczucie globalnej solidarności i świadomości, młodzież czuje się bardziej odpowiedzialna za całą wspólnotę ludzką.
- 4.9.2 Problemy globalne (środowisko, zmiany klimatu, rozwój zrównoważony) powinny być włączone do polityki dotyczącej młodzieży w taki sposób, by polityka ta wraz z projektami dotyczącymi młodzieży przyczyniała się do zmian w tej dziedzinie. Z drugiej zaś strony trzeba też brać pod uwagę młodzież, gdy podejmuje się kwestie o zasięgu globalnym.
- 4.9.3 Wykorzystanie „Młodzieży i świata” jako tematu dialogu zorganizowanego w 2011 r. zasługuje na uznanie i stanowi okazję, by propagować tę ideę.

5. **Narzędzia i wdrażanie nowych ram współpracy**

- 5.1 EKES wyraża ubolewanie, że proponowana strategia nie określa konkretnych metod realizacji i sposobów mierzenia postępów na szczeblu europejskim i krajowym. Jednakże oczekuje się, że otwarta metoda koordynacji pozostanie głównym narzędziem. EKES uważa, że trzeba ją uzupełnić odnowionym Europejskim paktem na rzecz młodzieży.

¹¹ Zob. opinia rozpoznawcza EKES-u z 25 lutego 2009 r. w sprawie europejskiej służby obywatelskiej, sprawozdawca: Thomas JANSON, współsprawozdawca: Ionuț SIBIAN (Dz.U. C 218 z 11.9.2009).

- 5.2 Przyszłe ramy współpracy powinny być oparte na ulepszonym dialogu zorganizowanym, zapewniającym jak największą integrację i opracowanym na wszystkich szczeblach, obejmującym młodych ludzi, osoby pracujące z młodzieżą, organizacje młodzieży, agencje krajowe, naukowców oraz inne zainteresowane podmioty podczas całego cyklu politycznego w różnych obszarach polityki. Powinny opierać się na szerokim podejściu oddolnym obejmującym różne formy czynnej postawy obywatelskiej i angażującym młodych ludzi o mniejszych możliwościach.
- 5.3 Opracowywanie polityki w ramach proponowanej strategii powinno opierać się na doświadczeniu i być jak najbardziej przejrzyste. EKES zaleca, by baza danych Europejskiego Centrum Strategii dla Młodzieży¹² była wykorzystywana do publikowania wszystkich raportów, gromadzonych danych oraz analiz.
- 5.4 Młodzi ludzie powinni być centralnym elementem tego procesu, zaś praca z młodzieżą jest najlepszym sposobem, aby do nich dotrzeć. Dlatego też ocena pracy z młodzieżą oraz poprawa jej jakości powinny być traktowane priorytetowo.

Bruksela, 1 października 2009 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-
Społecznego

Mario SEPI

¹² <http://youth-partnership.coe.int/youth-partnership/ekcyp/index>.